

R o z s u d o k
V m e n e S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górásza a členov senátu JUDr. Rudolfa Čirča a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcu **T. F.**, bývajúceho v B., proti žalovaným 1/ **R. S.**, bývajúcemu v B. a 2/ **M. M.**, bývajúcemu v B., v dovolacom konaní zastúpeným JUDr. M. P., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v B., **o určenie času splatnosti dlhu**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 14 C 267/2001, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. apríla 2009 sp.zn. 6 Co 359/06, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a**.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V (súd prvého stupňa) rozsudkom z 8. júna 2006 č.k. 14 C 267/2001-174 určil, že „dlh z titulu pôžičky poskytnutej v roku 1994 a 1995 v úhrnnej výške 1 105 000,-- Sk navrhovateľom nebohej E. M., nar. X., naposledy bytom B., ktorý smrťou nebohej dňa X. prešiel na jej zákonných dedičov, odporcov I a II, sa stáva dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia splatným.“ Konanie „v časti istiny 130 000,-- Sk“ zastavil a žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi, jeho zástupcovi, spoločne a nerozdielne náhradu trov konania v sume 11 202,95 Sk do troch dní. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobca v rokoch 1994 a 1995 uzavrel s matkou žalovaných 1/ a 2/ zmluvy o pôžičkách, pričom čas vrátenia pôžičiek bol ponechaný na vôli dlžníčky. Dlh z týchto pôžičiek prešiel smrťou dlžníčky na jej právnych nástupcov,

žalovaných 1/ a 2/, ktorí sa tak stali nositeľmi pasívnej vecnej legitímácie v spore. Uviedol, že čas splatnosti dlhu určil podľa ustanovenia § 564 Občianskeho zákonníka, zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (OZ) dňom právoplatnosti rozsudku v prejednávanej veci. Dodal, že žalobca preukázal naliehavý právny záujem na určení splatnosti dlhu; bez tohto určenia by sa nemohol domáhať svojho práva voči žalovaným 1/ a 2/, ktorí odmietajú splniť dlh.

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) rozsudkom z 23. apríla 2009 sp.zn. 6 Co 359/06 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že „pôžičky, ktoré poskytol žalobca právnej predchodkyňi žalovaných E. M. v rokoch 1994 a 1995 vo výške 1 105 000,-- Sk, sa stanú splatnými dňom 31.12.2009.“ O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Žalobcovi i žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť na účet odvolacieho súdu po 41,49 eur. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že pôžičky boli poskytnuté, ako aj to, že čas ich splnenia bol ponechaný na vôľu právnej predchodkyne žalovaných 1/ a 2/. Žalobca sa preto žalobou dôvodne domáhal, aby čas splnenia pôžičiek určil súd. Uviedol, že rozhodnutie súdu o čase splnenia pôžičky v zmysle ustanovenia § 564 OZ je rozhodnutie konštitutívne v tom zmysle, že dlžník nie je do určenia času splnenia súdom povinný veriteľovi plniť. Nie je preto možné určiť splatnosť dlhu tak, aby sa dlžník dostal do omeškania s plnením dlhu už v okamihu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu, ako to nesprávne urobil súd prvého stupňa. Splatnosť pôžičiek určil dňom 31. december 2009 majúc za to, že takto určený čas splnenia dlhu nie je v rozpor s dobrými mravmi a zabezpečí žalovaným 1/ a 2/ dostatok času na získanie finančných prostriedkov potrebných na splnenie dlhu. Na rozdiel od súdu prvého stupňa napokon ustálil, že žalobca nebol povinný preukázať naliehavosť právneho záujmu na ním žiadanom určení.

Proti rozsudku odvolacieho súdu žalovaní 1/ a 2/ podali dovolanie. Navrhli napadnutý rozsudok ale i rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedli, že dovolanie odôvodňujú tým, že konanie súdov je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a tým, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci [dovolacie dôvody podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ Občianskeho súdneho poriadku, zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (OSP)]. Uviedli, že napadnuté rozhodnutie nepovažujú za správne najmä z dôvodu, že odvolací súd nedostatočne vyhodnotil ich odvolacie dôvody a následne,

z dôvodu nesprávneho zistenia skutkového stavu najmä v časti existencie pôžičky a dohody o spôsobe určenia splatnosti, dospel k neprávny právny záverom. Uviedli, že žalobca v konaní nepreukázal, že pôžičky reálne poskytol. Vytýkali súdom spôsob, akým hodnotili listinné dôkazy a výpovede svedkov, ktoré podľa ich názoru boli protirečivé. Žalobca neunesol dôkazné bremeno, pretože neprodukoval žiaden priamy dôkaz o tom, že pôžičky skutočne poskytol. Podľa žalovaných 1/ a 2/ výrok rozhodnutia súdu, rovnako ako žaloba o určenie času splnenia dlhu sú neurčité a v rozpore so žalobcom uvádzaným skutkovým stavom; hoci podľa žalobcu išlo o dve pôžičky, súdy neskúmali okolnosti poskytnutia pôžičiek jednotlivo a vo výrokoch svojich rozhodnutí túto okolnosť nevyjadrili, resp. súc viazaný žalobou, vyjadriť ani nemohli. Odvolací súd naostatok rozhodol „ultra petitum“ keď rozhodol o inom čase splatnosti dlhu než žiadal žalobca a „vo veci samej úplne pozmenil pôvodne žalovaný petit“ keď zo svojho rozhodnutia vypustil časť návrhu na rozhodnutie bez príslušného procesného rozhodnutia. Žalovaní 1/ a 2/ záverom vytýkali odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadal s nimi vznesenou námietkou premlčania práva žalobcu na určenie času splatnosti dlhu. Uviedli, že podľa právnej teórie a súvisiacej judikatúry „právo na podanie žaloby o určenie splatnosti dlhu v zmysle § 564 OZ je rovnako právom, o ktoré sa má každý náležite starať, pričom v prípade jeho neuplatnenia v premlčacej lehote vzniká prípadnému dlžníkovi právo dovolať sa premlčania, na základe čoho súd premlčané právo veriteľovi nemôže priznať.“

Žalobca sa k dovolaniu žalovaných 1/ a 2/ nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 OSP), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania, proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 OSP bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 OSP) a dospel k záveru, že ich dovolanie nie je opodstatnené.

V zmysle § 241 ods. 2 OSP môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 OSP, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je podľa zákona (§ 242 ods. 1 OSP) viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi a obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 OSP a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale aj podľa ich obsahu.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, a to i vtedy, ak to dovolateľ výslovne namieta, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 OSP (§ 242 ods. 1 druhá veta OSP), dovolací súd sa v prvom rade zaoberá otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ OSP (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Dovolací súd nezistil, že by konanie odvolacieho súdu malo niektorú z týchto väd.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnúť aj vtedy, ak na ňu dovolanie nepoukazuje, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 OSP, nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie iných procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Žalovaní 1/ a 2/ v dovolaní takéto vady síce namietajú, podľa odvolacieho súdu ale tak robia neodôvodnene.

Vzhľadom na dovolacie námietky žalovaných 1/ a 2/ týkajúcich sa súdmi nižších stupňov zisteného skutkového stavu a ich spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov považuje dovolací súd za potrebné na úvod stručne pripomenúť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, ale je *mimoriadnym* opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/ OSP) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených odvolacím súdom, tak ani prieskumu ním vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 ods. 3, 4, 5 OSP). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa. Preskúmať

správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní (§ 243a ods. 2, druhá veta OSP). Spôsobilým dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 OSP preto nie je nesúhlas dovolateľa s vyhodnotením dôkazov odvolacím súdom (porovnaj R 42/1993). Legislatívna úprava dovolania plne rešpektuje to, že tento mimoriadny opravný prostriedok bol ustanovený ako *výnimka* z pravidla stability súdneho rozhodnutia, vyjadreného jeho právoplatnosťou. Tomuto účelu slúžia aj zákonom ustanovené dovolacie dôvody, ktorými iba možno dovolanie odôvodniť. K tomu dovolací súd ešte poznamenáva, že koncentrácia dokazovania a prísne obmedzenie uvádzať nové skutočnosti v dovolacom konaní, zavedené do občianskeho súdneho konania novelou vykonanou zákonom č. 353/2003 Z.z., ktorý s účinnosťou od 1. septembra 2003, okrem iného, vypustil v § 241 ods. 2 OSP písmeno c/ („rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní“) a doterajšie písmeno d/ („rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci“) označil ako písmeno c/, vedie k tomu, aby dovolanie účastníka bolo využívané ako výnimočný mimoriadny opravný prostriedok predovšetkým na účely vyslovenia právneho názoru (porovnaj dôvodovú správu k zákonu č. 353/2003 Z.z.).

Vzhľadom na uvedené, keďže pri zisťovaní skutkového stavu nebolo zistené porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní pri vykonávaní dôkazov, dovolací súd sa nezaoberal žalovanými 1/ a 2/ namietaným skutkovým stavom veci.

K žalovaným 1/ a 2/ tvrdeným vadám pri zisťovaní skutkového stavu týkajúceho sa existencie pôžičiek dovolací súd považuje za potrebné ešte uviesť, že v rozhodnutí o žalobe podľa § 564 OZ súd sa obmedzí na určenie splatnosti dlhu, bez toho aby dlžníkovi ukladal povinnosť dlh splniť. Predpokladom takéhoto rozhodnutia je zistenie, že záväzok bol dohodnutý a že čas plnenia bol ponechaný na vôli dlžníka. Toto zistenie je predpokladom úspešnosti žaloby podľa § 564 OZ. Pretože ide len o nahradenie prejavu vôle dlžníka ohľadne doby splatnosti, nemusí súd v tomto konaní zisťovať, či dlh platne vznikol a či a v akom rozsahu existuje. To musí byť preukázané až v konaní o splnenie takéhoto záväzku.

Podľa dovolacieho súdu nie je opodstatnená ani dovolacia námietka žalovaných 1/ a 2/, že výroky rozhodnutí súdov sú neurčité a v rozpore so žalobcom uvádzaným skutkovým stavom a že odvolací súd rozhodol aj ultra petitem keď rozhodol i inom čase splatnosti.

Požiadavka ustanovenia § 79 ods. 1 vety druhej OSP, aby zo žaloby vyplývalo, čoho sa žalobca domáha, neznamená, že by žalobca bol povinný urobiť súdu návrh na znenie výroku jeho rozsudku. Ak žalobca označil v žalobe presne, určite a zrozumiteľne povinnosť, ktorá má byť žalovanému uložená rozhodnutím súdu alebo spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti, súd nepostupuje v rozpore so zákonom, ak použitím iných slov vyjadrí vo výroku svojho rozhodnutia rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa žalobca domáhal. Iba súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia; prípadným návrhom žalobcu na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Pri formulácii výroku rozhodnutia súd musí dbať, aby vyjadroval (z obsahového hľadiska) to, čoho sa žalobca žalobou skutočne domáhal.

Z výroku rozsudku odvolacieho súdu („pôžičky, ktoré poskytol žalobca právnej predchodkyni žalovaných E. M. v rokoch 1994 a 1995 vo výške 1 105 000,-- Sk, sa stanú splatnými dňom 31.12.2009“) je zrejmé splatnosť akých pôžičiek sa určuje a v akom čase.

Rozhodnutie súdu podľa ustanovenia § 564 OZ je konštitutívne v tom zmysle, že dlžník nie je do určenia času splnenia súdom povinný veriteľovi plniť. Súd preto nemôže určiť čas splnenia dlhu tak, aby sa dlžník v okamžiku právoplatnosti výroku rozsudku ocitol v omeškaní. Odvolací súd svojím rozhodnutím, ktorým určil splatnosť pôžičiek dňom 31. december 2009, napravil nesprávne rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktoré určil čas splnenia dlhu spôsobom, že by žalovaní 1/ a 2/ sa dostali do omeškania s plnením dlhu už v deň nasledujúci po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu. Spôsob rozhodnutia o žalobe na určenie splatnosti dlhu prijatý odvolacím súdom, rešpektujúci dispozíciu právnej normy ustanovenia § 564 OZ („... určí ho na návrh veriteľa súd podľa okolností prípadu tak, aby to bolo v súlade s dobrými mravmi.“), je preto správny. Z povahy predmetného ustanovenia vyplýva, že súd konajúci o žalobe o určenie času splatnosti dlhu nie je viazaný časom splatnosti, ktorý navrhuje žalobca. Nie je preto opodstatnená námietka žalovaných 1/ a 2/, že odvolací súd rozhodol ultra petitem.

Nie je náležitá naostatok ani námietka žalovaných 1/ a 2/, že „právo na podanie žaloby o určenie splatnosti dlhu v zmysle § 564 OZ je rovnako právom, o ktoré sa má každý náležite

starat', pričom v prípade jeho neuplatnenia v premlčacej lehote vzniká prípadnému dlžníkovi právo dovolať sa premlčania, na základe čoho súd premlčané právo veriteľovi nemôže priznať.“

Ak je čas plnenia ponechaný na vôli dlžníka, je veriteľ povinný prijať plnenie, len čo mu bude dlžníkom ponúknuté; nemôže však sám čas splnenia určiť, a to ani tým, že by dlžníka požiadal o splnenie dlhu (ako je tomu v prípadoch uvedených v ustanovení § 563 OZ); môže iba navrhnúť, aby splatnosť dlhu určil súd. Ak sa tak nestane, nie je dlžník povinný plniť a žalobný návrh požadujúci uloženie povinnosti plniť, bez toho, aby mu prechádzalo právoplatné rozhodnutie určujúci čas, kedy má dlžník splniť, nemôže byť pre predčasnosť úspešný. Z toho vyplýva, že v týchto prípadoch nemôže začať bežať ani premlčacia doba na vymáhanie dlhu, pretože veriteľ môže svoje právo vykonať v zmysle ustanovenia § 101 OZ (a teda pohľadávku vymáhať) až po uplynutí lehoty splatnosti určenej rozhodnutím súdu. Oprávnenie veriteľa požiadať súd o určenie splatnosti dlhu ustanovené v § 564 OZ predstavuje právny prostriedok, ktorým sa veriteľ môže (ak už nechce ďalej čakať až čas splatnosti určí sám dlžník) dosiahnuť, aby sa jeho pohľadávka stala v súdom určenom čase splatnou a aby ju potom mohol prípadne i nútene v občianskom súdnom konaní vymáhať. Uvedené právo veriteľa nemožno považovať za samostatné majetkové právo podliehajúce premlčaniu v zmysle ustanovenia § 100 ods. 2 OZ. Prijatie názoru o premlčateľnosti tohto práva veriteľa by totiž znamenalo, že veriteľ by bol nútený v každom prípade podať na súde žalobu v trojročnej premlčacej dobe začínajúcej už dňom nasledujúcim po poskytnutí pôžičky, aby zabránil nepriaznivému dôsledku spočívajúcemu v tom, že dlh nebude môcť vymáhať, pretože sa mu premlčalo právo na určenie jeho splatnosti súdom. Taký záver by ale bol v rozpore so zmyslom a účelom ustanovenia § 564 OZ umožňujúceho, aby dohodou účastníkov zmluvy bolo určenie splatnosti dlhu ponechané jednoznačne na vôli dlžníka; viedol by k nedôslednej ochrane veriteľa a možnosti obohatenia sa dlžníka na jeho úkor (k tomu podrobnejšie R 11/1988).

Keďže rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska ostatného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) správny a pretože nebolo zistené, že by jeho konanie bolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 O.s.p. alebo inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaných 1/ a 2/ podľa § 243b ods. 1 O.s.p. rozsudkom zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovaným 1/ a 2/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd ale žalobcovi nepriznal náhradu trov, pretože nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. septembra 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová